

Forebyggelses strategi 2011 – Almen del

Grupesammensætningen:

Anita Skjødt, tandlæge
Anni Hansen, klinikassistent
Aysun Aras, tandplejer
Ida Jørgensen, tandlæge/distriktsleder
Inge L. Andersen, klinikassistent
Jane B. Jakobsen, tandplejer
Lilli Hansen, klinikassistent
Lisbeth Bjerregaard, tandplejer
Mette Horup Sørensen, tandplejer



Vision:

Sunde tænder hele livet
Sunde tænder hele livet

Mål:

Zone 1 = cariesfri

| Alder | Resultat Syddjurs 2008 | Resultat Syddjurs 2009 | Resultat Syddjurs 2010 | Mål: Syddjurs 2013 | Mål: Syddjurs 2015 |
|--------------|------------------------|------------------------|------------------------|--------------------|--------------------|
| 3år zone 1 | | 95,94% temp. | 96,19 %temp. | 98% temp. | 98% temp. |
| 5 år zone 1 | 82,96% temp.* | 83,11% temp. | 82,64% temp. | 85% temp. | 87% temp. |
| 7 år zone 1 | 59,50% temp. | 64,77% temp. | 69,25% temp. | 70% temp. | 72% temp. |
| 12 år zone 1 | 73,57% perm. | 75,38% perm. | 79,41%perm.☺ | 70% perm. | 80% perm. |
| 15 år zone 1 | 50,11% perm. | 47,70% perm. | 46,37% perm. | 50% perm. | 55% perm. |
| 17 år zone 1 | | 31,05% perm. | 40,37%perm.☺ | 40% perm. | 45% perm |

Forebyggelsesgruppen er udvidet til at repræsentere alle faggrupper og alle distrikter.

Der har været afholdt 2 fælles møder, og derudover har der været nedsat arbejdsgrupper, som hver for sig er kommet med enkelte forslag til revidering af strategien.

De fremkomne forslag har været sendt i høring – der har været enkelte kommentarer.

Forebyggelsesgruppen fra 2008 foreslog at arbejde med 5 årige mål for tandsundheden. Det har vist sig, at i vi allerede i 2010 har opnået år 2013's mål for de 12 - og 17 årige.

For at holde målet for de 15 årige i 2015, er det besluttet at gøre en ekstra indsats tidligere. Vi indfarver børn i 6. klasse og kontrollerer derved, om de kan børste deres tænder i en alder af 12 – 13 år.

Gruppen fra 2008 foreslog at fokusere på % antal børn som er cariesfri (0 huller) – denne fokusering opretholdes, idet det vurderes, at det giver det billede af cariesforekomsten vi ønsker. Det har været diskuteret, om målet skal omhandle én fyldning, men så skal det i givet fald beskrives om der er tale om specifikke flader, eller der blot er tale om en enkelt fyldning.

Der er udarbejdet 2 nye politikker:

Rygning - politik for børn/unge.

Omsorgssvigt – politik for børn/unge

Mål, politikker og pjecer opdateres jævnligt og redigeres fortsat hvert 2. år.

Midlerne til opnåelse af målet nås ud fra følgende politikker, primært med focus på fjernelse af bakterier på tænderne og brug af tandpasta med højt fluorindhold:

Fissurførseglingspolitik

Fluorpolitik

Informationspolitik

Kampagnepolitik

Omsorgssvigt – politik for børn/unge

Plaquetjernelsespolitik

Rygning - politik for børn/unge

Røntgenpolitik

Undervisningspolitik

De nævnte politikker findes i en håndbog – papir såvel som elektronisk – som er let tilgængelig for alle brugere af vores tandplejetilbud, samt for personalet i Tandplejen. Håndbogen findes i venteværelserne samt på vores hjemmeside:

www.syddjurs.dk/Tandpleje

*Ordforklaring side 17

01.11.2011 Forebyggelsesgruppen

INDHOLDSFORTEGNELSE:

| | |
|---|-------------|
| Forebyggelses strategi..... | Side 1,2 |
| Indholdsfortegnelse..... | Side 3 |
| Fissurforseglingspolitik..... | Side 4 |
| Fluorpolitik..... | Side 5, 6 |
| Informationspolitik..... | Side 7 |
| Kampagnepolitik..... | Side 8 |
| Omsorgssvigt - politik børn/unge... NY | Side 9 |
| Plaquefjernelsespolitik..... | Side 10, 11 |
| Rygning - politik børn/unge... NY | Side 12 |
| Røntgenpolitik..... | Side 13 |
| Undervisningspolitik..... | Side 14 |
| Småbørnstandpleje..... | Side 15 |
| Oversigt..... | Side 16, 17 |



Forebyggelsesstrategi

Fissurforseglingspolitik – plastlak på kindtænder

Mål:

at opnå maksimal cariesreduktion for færrest mulige ressourcer, dvs. forsegling først efter nøje overvejelse om effekten af plastlakken.

Forsegling foretages overvejende af tyggeflader på blivende kindtænder og helst hurtigst muligt under tandens frembrud, idet de fleste huller på tyggefladerne opstår mens tanden bryder frem.

(På enkelte tænders kontakflader kan det også være velbegrundet at lægge plastlak.)

Indikation for fissurforsegling:

I. I mælketænderne

- **klinisk sunde tyggeflader** ved høj cariesforekomst i mælketænderne.
- **dybe fissurer (furer)**
- **tidlig tegn på caries**

II. I det blivende tandsæt

- **forsegles klinisk sunde tyggeflader**, hvis der har været en høj cariesforekomst i mælketandsættet, dårlig mundhygiejne og/eller uhensigtsmæssige kost- og drikkevaner.
- **dybe fissursystemer**
- **tidlige tegn på caries**
- **tændernes kontakflader** kan forsegles, hvis der ses begyndende caries i forbindelse med udboring af nabetand.

Forsegling af overfladisk dentincaries (caries under emaljen) **skal** følges med røntgenkontroller.

III. Hypomineraliserede 6 års tænder (tænder med tanddannelsesforstyrrelser)

- **forsegles ikke med plast lakker**, evt. kan det dog være nødvendigt at forsegle med Fuji Triage (en særlig type plastlak)

Forebyggelsesstrategi

Fluorpolitik:

Mål:

at anvende fluor i den form, mængde og koncentration, der virker bedst.
(Fluor hæmmer udvikling af huller i tænderne)

Tandbørstning med en egnet fluortandpasta er det vigtigste i forebyggelse af caries



Anbefaling:

Tandbørstning 2 x dagligt.

Fluor koncentrationen i tandpasta skal være over 1000ppm.

Der er ringe effekt af en tandpasta med et fluorindhold på under 1000ppm.

Brug så lidt tandpasta som muligt. Obs. Synkning – se nedenfor.

Undlad at skylle efter tandbørstning (TB)

Hvilken tandpasta?

Mærke underordnet - Skal indeholde fluor!!!

| | |
|---|---|
| 8 mdr., eller ved frembrud af første mælkekindtand | 1000 - 1100ppm mængde som et dup på børsten Det hele synkes. |
| 18 mdr. | 1000 -1100ppm mængde svarende til barnets ½ lillefingernegl 2 x dagligt. Synker det hele. |
| Fra 4 år: | 1450 -1500ppm - lillefingernegl. Spyt ud. Skyl ikke. obs.! hvis barnet ligger ned ved TB og ikke spytter ud, da kun et lille "dup" fra tandpasta tuben. |
| Meget cariesaktive over 16år, ældre med megen belægning, mundtørhed, rodcaries, strålebehandlede | 5000ppm 3 x dagligt (receptpligtigt) Der foretages fluoranamnese. Anvendes ikke til børn- og unge under 16 år. |

| | |
|-------------------------------------|---|
| Tandpasta med 1000-1100 ppm: | Colgate Triple Action; Colgate Tandstens Kontrol FluoCalcin Classic Zendium Classic, Cool Mint, Mild Anti-Tandsten |
| Tandpasta med 1450-1500ppm: | Colgate Fluor Active med aminfluorid, Sensitive, Caries Kontrol, Sensation Whitening Zendium Dentine Sensitive, Fresh plus White. Sensodyne Fluor |

Tandpasta med 5000ppm:

Duraphat tandpasta fra Colgate

Mundskyllevæsker, fluortyggegummi og andre midler til hjemmebrug anbefales ikke.



Brug af fluor på klinikken

Kun hvor et hul er under udvikling – kun her nedsætter det udviklingen af huller.

Der anvendes kun 2% NaF opløsning:

Tørlægning med vatruller og sug,
Duppe på med pellet / vatpind / stick,
Lad tørre i 1 min.,
Ikke nødvendigt at fjerne små mængder belægninger mellem tænderne.
Foretages 2 x årligt. Dvs. på patienter der kommer hver 7 mdr.

Duraphat lak eller Bilfluourid lak anvendes ikke på klinikken.



Fluor i drikkevandet

Ved anvendelse af receptpligtigt tandpasta med et fluorindhold på 5.000 ppm, skal man være opmærksom på andre fluorkilder.

Forebyggelses strategi

Politik om informationsmateriale:

Mål:

Et lettilgængeligt og forståeligt informationsmateriale.

Syddjurs Kommunale Tandplejes hjemmeside - www.syddjurs.dk/tandpleje

3 måneder og alle tilflyttere:

Velkomstskrivelse: Tandpleje 0 – 18 år.

Pjece: Et sundt mælketandsæt (til småbørns tilflyttere)

Tilbud om 6-8 måneders besøg for flergangsfødende.

6 – 8 måneder:

Power point program på klinikken.

Pjecer: Værd af vide om dit barns tænder

Tandpasta

Tandbørstesang.

2 år:

Fødselsdagskort med spejl.



3 år:

Pjece – ”Er dit barns tænder i syrebad” - om erosioner (syreskader). Udleveres ved det første egentlige besøg på tandklinikken.

4 år og opefter:

Information om tandpasta. Oversigt udleveres efter behov.

6 års tanden:

Pjece ”6 års tanden” om frembrud af 6’års tanden udleveres.

12 års tanden:

Pjece ”12 års tanden” om frembrud af 12’års tanden udleveres

Erosioner (syreskader):

Indlæg i skolebladene med passende mellemrum (hvert 2. år)

Information i skolebladene:

1 x om året med aktuelle emner til fremme af generel tandsundhed.

Undersøgelsesseddel:

Medgives alle børn til og med 7. klasse som ikke har deres forældre med ved undersøgelsen – sendes når muligt elektronisk.

Forebyggelses strategi.

Kampagnepolitik:

Mål:

at deltage i kampagner med tandsundhedsfremmende mål.

Ved deltagelse i kampagner vurderes ressourcer og effekt nøje.

Syddjurs Kommunes generelle forebyggelsestiltag:

Tandplejen deltager i kampagner der har tandsundhedsfremmende mål.

Skoler:

Tandplejen tilbyder deltagelse i tandsundhedsfremmende aktiviteter.

Dagplejetilbud:

Tandplejen tilbyder deltagelse i tandsundhedsfremmende aktiviteter, hvis dagplejen, børnehaven, vuggestuen henvender sig med ønske herom.

Tandplejens tilbagevendende ”kampagner”:



Tandbørstning



Tandpasta



Erosioner



Forældrehjælp



Kostbillede

NY POLITIK

FOREBYGGELSESSTRATEGI

Omsorgssvigt – politik for børn/unge

MÅL:

at etablere og opretholde gode tandplejevaner

at omsætte bekymring for det enkelte barns tandpleje til en egentlig underretning, hvis det er påkrævet.

MIDLER:

Den skærpede underretningspligt er den overordnede forudsætning.

Bekymringen, i denne sammenhæng, kan tage afsæt i manglende fremmøde og/eller manglende omsorg i form af helt utilstrækkelig mundhygiejne:

Efterleve opsøgende muligheder maksimalt, hvilket udmøntes i følgende procedure:

1. Forældre kontaktes skriftligt (4x) og telefonisk (3x).
2. Undervejs inviteres til en samtale, med fokus på muligheder for etablering af tandpleje.
3. Nøglepersoner inddrages efter indhentet accept hos forældrene.
4. Anonym sparring med Familieafdelingen, Syddjurs kan benyttes.
5. Brev med orientering om forestående underretning.
6. Underretning via distriktsleder.
7. Efter 3 måneder vurderes om underretning har ført til etablering af tandpleje.
Hvis ikke laves nyt behov til undersøgelse på op til 12 måneder efter at 3. henvendelse er sendt (Indtil 17 år og 9 måneder tilbydes hidtidig praksis).

Forebyggelses strategi

Plaquedefjernelsespolitik – fjernelse af bakteriebelægninger på tænderne

Mål:

at børn i 6. klasse kan børste tænderne rene.

Delmål:

at lære forældrene hvordan de skal fjerne belægning fra børnenes tænder indtil 10 års alderen
at børnene først børster tænder på egen hånd i 10 års alderen
at forældrene er med til undersøgelse til og med 2. kl.

I det følgende opereres med begreberne dental alder og klassetrin.

Tandbørsteinstruktion:

Før skolebørn: Se småbørnstandpleje.

Der fokuseres specielt på dental aldrene (alderen for hvornår tænderne bryder frem):

| | |
|---|---------------------------|
| De første tænders frembrud | 1 års besøg |
| Mælkekindtænderne | 3 års besøg |
| Fast kontakt mellem mælkekindtænderne | 4 og 5 års besøg |
| 6 års tandens frembrud | omkring skolestart |
| 12 års tandens frembrud | omkring 12 år – 6. klasse |
| Fast kontakt mellem de store kindtænder | |

Ved 6 års tandens frembrud indfarves disse tænder i stolen, og forældrene instrueres i korrekt tandbørstning med almindelig tandbørste samt brug af Solo tandbørste.

Solotandbørsten udleveres.

Forældrene inddrages i den egentlige tandbørstning, hvis muligt.

Ved 12 års tandens frembrud indfarves og instrueres ligeledes med Solotandbørste.

Solotandbørsten udleveres.

Klassetrin:

I **3., 4., 5. og 6. klasse** indfarves børnenes tænder ved hver undersøgelse og ellers efter behov.

Der undervises i gnubbemetoden.

15 år/9. klasse indfarves og de unge mennesker børster selv.

Evt. indkaldes til 1 ekstra indfarvning og tandbørsteinstruktion. Forinden kontaktes forældrene via med hjem seddel.

Til meget sårbare børn:

Indkaldes til professionel fjernelse af belægninger af tandplejer/klinikassistent - 1 x pr. måned i en begrænset periode, evt. svarende til tidsrummet mellem 2 undersøgelser.

I de øvrige klasser indfarves efter behov - **OG:**

- **altid tandbørstning inden besøg i tandlægestolen!**
- **altid gnubbemetoden!**
- **ved instruktion i tandbørstning indfarves altid først!**
- **ingen henvisning til tandregulering uden rene tænder**

Tandbørster:

På klinikken bruges engangstandbørster.

Til hjemmebrug anbefales bløde tandbørster, med tandbørstehoved svarende til barnets alder.

Tandtråd:

Instruktion i tandtråd ved fast kontakt mellem mælkekindtænderne, hvis der er indikation herfor.

Instruktion i tandtråd lige før 16 år, eller ved behov herfor tidligere.

Der medgives en prøve på tandtråd i lille holder.

NY POLITIK

Forebyggelsesstrategi

Politik om rygestop:

Mål:

at motivere børn/unge til evt. ophør/start med rygning i forbindelse med undervisning i 8. klasse.

Individuel motivation når behov og mulighed vurderes.

Midler: Information om rygningens skadelige egenskaber på tænder og tændernes støttevæv,

Henvise til www.stoplinien.dk

Henvise til www.syddjurs.dk/rygestop

Information lægges i undervisningen i 8. klasse. Der udleveres en lille pjece omkring rygestop. Pjecen kan bruges på klinikken efter behov.

Baggrundsviden:

Rygning medfører øget sammentrækning af blodårer, hvilket giver dårlig blodcirkulation, således at der transporteres mindre blod og dermed ilt rundt i kroppen. Rygning nedsætter derfor også blodgennestrømningen i tænder og mund, hvilket bevirker at kroppens naturlige "forsvare" forringes. Væv har brug for ilt for at blive gendannet. Det har derfor stor betydning i forhold til sår, som vil være længere tid om at hele, og der er desuden større risiko for betændelsestilstande. Selv mindre sår, tatoveringer og piercinger (!) vil hele dårligere.

Forebyggelses strategi.

Røntgenpolitik:

Mål:

at alle røntgenbilleder optages på indikation.

Begrundelse for optagelse af et røntgenbillede opnås bl.a. via viden omkring udvikling af caries på bestemte dentalstadier, og viden om sandsynligheden for udvikling af caries på bestemte tandflader.

På følgende tidspunkter kan der være særlig indikation for at supplere den kliniske undersøgelse med BW (Bite Wings) (røntgenbillede af sidefladerne af kindtænderne):

Ca. 5 års alderen:

Dentalstadiet hvor der har været kontakt mellem de to bageste mælketænder i ca. 1½ år.

Viden:

- 50% af alle børn får caries på de bageste mælketænders kontaktflader,
- hastigheden for udvikling af et hul er ca. 2 år
- risiko for udvikling af hul i dentinen (tandbenet) øges væsentligt når der er:
 - belægning mellem mælkekindtænderne
 - blødning af tandkødet mellem mælkekindtænderne
 - fladekontakt mellem de bageste mælkekindtænderne

Ca. 9 års alderen:

Dentalstadiet hvor 6 års tanden og bageste mælkekindtand har haft kontakt i ca. 1½år.

Viden:

Hvis der på BW ses caries på bageste mælkekindtands kontaktflade, stiger sandsynligheden for udvikling af caries på 6 års tandens tilstødende flade med 15 gange.

6 års tanden er en blivende kindtand.

Ca. 13-14 års alderen:

Dentalstadiet hvor der har været kontakt mellem 6 års og 12 års tænderne i ca. 1½år.

Ca. 17 3/4 år:

Inden udskrivning til privat tandlæge.

Forebyggelsesstrategi

Undervisningspolitik:

Mål:

3. klasse:

at eleverne lærer caries ætiologi – læren om udvikling af caries
 at eleverne bliver introduceret i indfarvning og tandbørstning
 at eleverne lærer om erosioner – syreskader på tænderne

5. klasse:

at forøge elevernes viden om mikrobiologi, så de er i stand til at se sammenhængen mellem god og dårlig mundhygiejne
 at forøge elevernes viden om erosioner – syreskader på tænderne

8. klasse:

at eleverne lærer om udvikling af gingivitis (tandkødsbetændelse), parodontose, erosioner og rygningens skadelige indvirkning på tænder og tandkød.

Undervisningstimer der tilbydes skolerne:

| klasse | Indhold | Materialer | sted |
|-----------|---|--|---|
| 3. klasse | Caries udvikling Indfarvning Tandbørstning Erosioner | Diverse modeller, billeder og arbejdsark. | 1 time i klassen |
| 5. klasse | Mikrobiologi Erosioner | Agarplader Div. Billeder arbejdsark | 1 time i klassen – en uge efter igen 1 time i klassen |
| 8. klasse | Gingivitis, parodontitis, rygning, erosioner | Div. billeder | 1 time i klassen |

Forebyggelsesstrategi

Politik om småbørnstandpleje:

Mål: at børnene sikres bedst mulig sundhed

0-1 år: at forældrene informeres om Tandplejens tilbud
at forældrene sætter fokus på gode tandplejevaner

6 – 8 mdr: at forældre informeres om tandsundhed og Tandplejens tilbud.

2 år: At forældrene fastholder fokus på tænderne

3 år: At gøre børnene fortrolig med tandeftersyn

| Alder | Emne | Metoder | Midler | Evaluering |
|-------------------|--|--|--|--|
| Ca. 2-3 mdr. | Oplysning om Tandplejen. Fokus på tandbørstning og tandfrembrud | Tandplejen sender informationsbrochure og tandbørste | Brochure Tandbørste Links på Tandplejens hjemmeside | Ved 6 – 8 mdrs. besøg |
| 6 – 8 mdr. | Tandfrembrud tandbørstning, tandpasta, caries, sutter, traumer, medicin. | Forældresamtale for Førstegangsfødende - flergangsfødende, der ønsker info. får tilbud | Power point Legetøjskasse Divs. Modeller Brochure Tandbørstesang Tandbørste | Ved 3 års undersøgelse eller efter behov |
| 2 år | Fødselsdagshilsen | Brev med tandlægespejl | Brev/brochure Tandlægespejl | Ved 3 år undersøgelse eller efter behov |
| 3-4 år | Undersøgelse | Cariesregistrering Introduktion til kliniske funktioner og behovsvurdering. Tandbørsteinstruktion til forældre | Tandbørste | Ved næste undersøgelse eller efter behov |

Forebyggelsesstrategi - oversigt

| Alder/klasse | | |
|------------------|--|---|
| 3 mdr. | Informationsskrivelse Småbarnspjece Tandbørste Tilbud til flergangsfødende om forældreinfo. ved 6-8 mdr. alderen. | Udsendes fra Hornslet |
| 6 – 8 mdr. | Forældreinformation til primært førstegangsførelde. | Tandbørste, tandpasta pjece, tandbørstesang. Værd at vide om dit barns tænder. Hvad skal dit barn drikke? |
| 2 år | Fødselsdagshilsen | Spejl medsendes |
| 3 år | Undersøgelse | Tandbørsteinstruktion, erosionspjece (syreskader) |
| 4 år | Undersøgelse | |
| 5 år / 0 klasse | Undersøgelse, evt. indfarvning af 6 års tænder | Med forældre, evt. solo tandbørste Evt. pjece |
| 6 år / 0 klasse | Undersøgelse, evt. indfarvning af 6 års tænder | Med forældre, evt. solo tandbørste Evt. pjece |
| 7 år / 1 klasse | Undersøgelse, evt. indfarvning af 6 års tænder. | Med forældre, evt. solo tandbørste Evt. pjece |
| 8 år / 2 klasse | Undersøgelse | Forældre med |
| 9 år / 3 klasse | Undersøgelse, indfarvning | Tandbørsteinstruktion, undersøgelsessedel Klasseundervisning |
| 10 år / 4 klasse | Undersøgelse, indfarvning | Tandbørsteinstruktion, undersøgelsessedel |
| 11 år / 5 klasse | Undersøgelse, indfarvning | Tandbørsteinstruktion undersøgelsessedel Klasseundervisning |
| 12 år / 6 klasse | Undersøgelse indfarvning | Tandbørsteinstruktion, undersøgelsessedel |

| | | |
|-------------------|--|---|
| 13 år / 7 klasse | Undersøgelse indfarvning af 12 års tænder | Undersøgelsesseddel Klasseundervisning |
| 14 år / 8 klasse | Undersøgelse | |
| 15 år / 9 klasse | Undersøgelse, egen tandbørstning, tandtråd | Udleverer prøve på tandtråd |
| 16 år / 10 klasse | Undersøgelse, tandtrådsinstruktion | Udleverer tandtråds holder |
| 17 år | Undersøgelse | Udskrivning |

Ordforklaring:

Temp. – temporære tænder = mælketænder

Perm. – permanente tænder = blivende tænder